ARKADAŞLIK – DOSTLUK

- وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُوْلَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

- ***Mümin erkeklerle mümin kadınlar da birbirlerinin velileridir. Onlar iyiliği emreder, kötülükten alıkoyarlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekâtı verirler, Allah ve Rasûlüne itaat ederler. İşte onlara Allah rahmet edecektir. Şüphesiz Allah azîzdir, hikmet sahibidir.***[1]

[1] Tevbe, 71.

- Rasulullah buyurdular ki:

- لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا أَوَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ أَفْشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ

- *"Allah'a yemin ederim ki; sizler iman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de gerçek iman etmiş olamazsınız. Yaptığınızda birbirinizi seveceğiniz bir şey öğreteyim mi? Aranızda selamı yayınız."*[2]

[2] Müslim.

Dostluk Bakımından İnsanlar:

- 1. Bir kısım insanlar gıda gibidirler. Onlara her zaman ihtiyaç duyulur. Gıdadan usanmak olmadığı gibi bu tür insanlardan da usanılmaz.
- 2. Bir kısım insanlar ilaç gibidirler. Ancak gerektiğinde ihtiyaç duyulur.
- 3. Bir kısım insanlar da dert gibidirler. Onlara hiçbir zaman ihtiyaç duyulmaz hatta onlardan kaçılır.

Arkadaş Seçerken Dikkat Etmek:

- İnsanlar, birbirleriyle samimi münasebet kurmak, dost ve arkadaşlar edinmek ihtiyacını duyarlar. Dostluklar, dinimizin emirlerine uygun olarak kurulursa uzun ömürlü olur ve ebedi hayata da intikal eder. Fakat şeytani yollarda ve nefsanî hevesler uğrunda kurulacak olursa kısa vadeli olur ve sonu nedametle biter.
- İnsan bir mal alırken markasına bakar ve iyi olup olmadığını araştırır. Kişi, arkadaş edineceği kimsenin kâmil bir iman ve güzel ahlak sahibi olup olmadığını, ibadetlerine devam edip etmediğini araştırmalıdır. Sayılan meziyetlerden mahrum bir kimseyi dost edinmek, bizim de ibadetten soğumamıza ve güzel ahlaktan uzaklaşmamıza sebep olur.

- Rasulullah buyurdular ki:
- «الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ»
- *“Bir adam arkadaşının dini (davranışları) üzerinde (hareket edecek) tir. Biriniz dost olacağına (iyi) baksın.”*[3]

******

- Hz. Ali şöyle demiştir:
- “Her şeyin hayırlısı yeni olanıdır, fakat dostun hayırlısı eski olanıdır.”

---

[3] Ebu Davud

- Hz. Ali’nin torunu Cafer-i Sadık şöyle buyurmuştur:
- Beş kimse ile arkadaş olmaktan sakın!
- 1. Yalan söyleyen kişi: Çünkü devamlı ona aldanırsın.
- 2. Ahmak, kıt akıllı kişi: Çünkü sana iyilik yapayım derken kötülük yapar.
- 3. Cimri kişi: Çünkü en çok işine yarayacağı zaman seni bırakır.
- 4. Kötü kalpli kişi: Çünkü menfaatine kavuşmak için seni harcar.
- 5. Fasık, Kötülükleri açıkça işleyen kişi: Çünkü seni bir lokma ekmeğe satar.

- Dört kişi dört zamanda belli olur:

Kahraman harp anında

Halim öfke anında

Güvenilir kimse alıp verirken

Dost musibet anında

- Mevlana Celaleddin Rumi müritleriyle giderken, birbirleriyle sarmaş dolaş olmuş bir grup köpek görürler.
- Müritlerinden biri şöyle der: “Şunlara bakın, ne güzel kardeşlik örneği gösteriyorlar. Keşke insanlar da bunlardan ibret alsalar!”
- Mevlana tebessüm ederek şöyle karşılık verir: “Aralarına bir kemik atıver de o zaman gör kardeşliklerini…”

- Başa gelen felaketler, çok kere arkadaş yüzündendir:

Seyyiat insana nefs-i kemterinden gelir.

Her hacalet ademe su-i karininden gelir.

Kötülükler insana kötü nefsinden gelir.

Utanılacak şeyler de kişiye kötü arkadaşından gelir.

Diyarbakırlı Said Paşa

****

Mizana vur konuştuğun ihvanı ibtida

Rehber zannettiğin rehzen olmasın.

Konuştuğun kardeşlerine dikkat et

Rehber zannettiğin yol kesen olmasın

- Velilerden birine “Kaç dostun var?” diye sormuşlar. Şöyle cevap vermiş:

- “Bilmiyorum, şimdi dünya bana yöneldiği için bütün insanlar bana dost. Gerçek dostlarımı, dünya benden yüz çevirince anlayacağım.”

******

- Bir düşünür şöyle demiştir:

- “ Gerçek dostlar iyi günlerinizde davet edilince sizi ziyaret ederler, kara günlerinizde ise davetsiz gelirler.”

1-) Mümin ve Salih Kişileri Dost Edinmeliyiz:

- **لاَ يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللهِ فِي شَيْءٍ إِلاَّ أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً وَيُحَذِّرُكُمُ اللهُ نَفْسَهُ وَإِلَى اللهِ الْمَصِيرُ**

- ***Müminler, müminleri bırakıp da kâfirleri dost edinmesin. Kim bunu yaparsa, artık onun Allah nezdinde hiçbir değeri yoktur. Ancak kâfirlerden gelebilecek bir tehlikeden sakınmanız başkadır. Allah, kendisine karşı (gelmekten) sizi sakındırıyor. Dönüş yalnız Allah'adır.***[4]

---

[4] Al-i İmran, 28.

- Rasulullah buyurdular ki:
- «لَا تُصَاحِبْ إِلَّا مُؤْمِنًا، وَلَا يَأْكُلْ طَعَامَكَ إِلَّا تَقِيٌّ»
- *“Ancak müminle arkadaş ol yemeğini de ancak (haramdan sakınan) kimse yesin.”*[5]

---

[5] Ebu Davud.

- **2-) Dostlarımız Allah İçin Sevmeliyiz:**

- Rasulullah buyurdular ki:

- إِنَّ اللهَ يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ: «أَيْنَ الْمُتَحَابُّونَ بِجَلَالِي، الْيَوْمَ أُظِلُّهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي»

- *"Allah kıyamet günü: Benin ululuk sıfatım uğrunda birbirini sevenler nerede? Benim himayemden başka hiçbir sayenin bulunmadığı bu günde onlar gölgemde himaye edeceğim.*[6]

[6] Müslim.

- Rasulullah buyurdular ki:

- " قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: الْمُتَحَابُّونَ فِي جَلَالِي لَهُمْ مَنَابِرُ مِنْ نُورٍ يَغْبِطُهُمُ النَّبِيُّونَ وَالشُّهَدَاءُ "

- *Allah azze ve celle şöyle buyurdu: "Benim celalim uğrunda birbirini sevenler nurdan (yapılmışçasına parlak) minberler vardır. Onlara nebiler ve şehitler bile gıpta edecekler."*[7]

---

[7] Tirmizi.

- Hz Ömer anlatıyor: Rasulullah buyurdular ki:
- *Allah'ın kullarından öyle insanlar vardır ki, onlar peygamberler (topluluğu) değil, şehitler (cemaati de) değildir. Enbiya ve şüheda kıyamet günü onların mekân (ve makamın)'a gıpta edeceklerdir.*
- Ashap: "Ey Allah'ın Rasûlü! Bize onlardan bahseder misin?" dediler.
- Rasulullah şöyle dedi:
- " هُمْ قَوْمٌ تَحَابُّوا بِرُوحِ اللهِ عَلَى غَيْرِ أَمْوَالٍ، وَلَا أَنْسَابٍ، وُجُوهُهُمْ نُورٌ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ، لَا يَخَافُونَ إِذَا خَافَ النَّاسُ "
- *Onlar öyle bir topluluktur ki, aralarında soy yakınlığı ve alıp verdikleri olmadığı halde Allah'ın muhabbeti birbirlerini severler. Onların yüzleri nurlu ve onlar nurdan minberler üzerindedirler. İnsanlar korktuğu vakit onlar korkmayacak.*

- Sonra şu ayeti okudu:

- أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

- ***“Haberdar olun! Allah’ın dostları üzerine hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmayacaklardır.”(Yunus, 62)***[8]

---

[8] Şuabu’l-İman.

- Rasulullah buyurdular ki:
- *Yedi (sınıf insan) vardır ki, Arş-ı İlahiden başka hiçbir gölge bulunmayan günde Allah onları kendi (arşı) gölgesinde gölgeleyecektir. (Onlar):Adil devlet başkanı, Allah'a ibadet (faaliyetleri) içinde yetişen genç, kalbi mescitlere asılmış(çasına mabetle alakadar) olan adam,* ***Allah için birbirini seven ve bu sevgi ile bir araya gelip bu muhabbetle ayrılan iki kişi****, İçtimai mevkii yüksek ve güzel bir kadın kendisini (zinaya) davet etmiş te Ben Allah'tan korkarım diyen erkek, Bir sadaka verip te sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek derecede onu gizleyen ve bir de (insanlardan hali bir) yerde Allah'ı zikredip de gözyaşı döken kimse."*

- Rasulullah buyurdular ki:
- ثَلاَثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ حَلاَوَةَ الإِيمَانِ:
- *"Üç (haslet) vardır ki kimde onlar bulunursa imanın tadını almış olur:*
- أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا،
- *Allah ve Rasülü kendisine başkalarından daha sevimli olmak,*
- وَأَنْ يُحِبَّ الْمَرْءَ لاَ يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ،
- *Bir kimseyi sevmek, fakat yalnız Allah için sevmek,*
- وَأَنْ يَكْرَهَ أَنْ يَعُودَ فِي الْكُفْرِ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقْذَفَ فِي النَّارِ
- *(Allah onu küfürden kurtardıktan sonra) tekrar küfre dönmekten ateşe atılacakmışçasına hoşlanmamak."*[9]

---

[9] Buhari.

3. Arkadaşımıza Onu Sevdiğimizi Belli Etmeliyiz:

- Rasulullah buyurdular ki:
- «إِذَا أَحَبَّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُعْلِمْهُ إِيَّاهُ»
- *"Biriniz (din) kardeşini sevdiği vakit ona bunu bildirsin."*[10]

[10] Tirmizi.

- Hz. Enes anlatıyor: Peygamber'in huzurunda bir adam vardı. O sırada bir şahıs geçti. (Huzurda bulunan) o kimse: "Ey Allah'ın Rasülü, ben bu adamı muhakkak seviyorum." dedi.
- Rasulullah: *"Ona (sevgini) bildirdin mi?"* buyurdu.
- O şahıs: "Hayır (söylemedim)." dedi.
- Peygamberimiz: *"(Git te) ona (sevdiğini) bildir."* buyurdu.
- O şahsın peşinden gidip kendisine: "Ben seni Allah için seviyorum." dedi.
- Arkadaşı da: "Beni kendisi (nin rızası) için sevdiğin Allah da seni sevsin." dedi.[11]

[11] Hakim, Müstedrek.

4. Arkadaş İyiliğe Vesile Kötülüğe Engel Olmalıdır:

- وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلاً
- ***"O gün (her) zalim (nedametle)iki elini ısırıp: Ne olurdu, ben o peygamberin maiyetinde (Allah'a) bir yol edineydim diyecektir.***
- يَا وَيْلَتَى لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلاَنًا خَلِيلاً
- ***Ne yazık bana, keşke falanı dost edinmeseydim.***
- لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلإِنْسَانِ خَذُولاً
- ***And olsun ki beni zikirden hem o (bir devlet gibi) bana (Allah tarafından) geldikten sonra, saptıran odur. Şeytan, insanı (başına bir bela gelince) yapayalnız ve yardımsız bırakandır."[12]***

---

[12] Furkan, 27-29.

******

- ***Saffat - 50. İşte o zaman, (Cennet ehli) birbirlerine dönerek (dünyadaki hallerini) soracaklar.***
- ***51. İçlerinden biri: "Benim, bir arkadaşım vardı" der.***
- ***52. Derdi ki: Sen de (dirilmeye) inananlardan mısın?***
- ***53. Biz ölüp kemik, sonra da toprak haline geldiğimiz zaman (diriltilip) cezalanacak mıyız?***
- ***54. (O zât, dünyâda geçmiş olan hâdiseyi bu şekilde anlattıktan sonra Allah Teâlâ orada bulunanlara:) Siz işin gerçeğine vâkıf mısınız? dedi.***
- ***55. (İşte o zaman konuşan baktı), arkadaşını cehennemin ortasında gördü.***
- ***56. "Yemin ederim ki, sen az daha beni de helâk edecektin.***

- ***57. Rabbimin nimeti olmasaydı, şimdi ben de (cehenneme) getirilenlerden olurdum" dedi.***
- ***58. Birinci ölümümüz hariç, bir daha biz ölmeyecek miyiz?***
- ***59. Yalnız ilk ölümümüz, başka ölüm yok ve biz azâba da uğratılmayacağız ha?!"***
- ***60. Şüphesiz bu, büyük kurtuluştur.***
- ***61. Çalışanlar, böylesi bir kurtuluş için çalışsınlar.***

- Rasulullah buyurdular ki:
- خَيْرُ الأَصْحَابِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِصَاحِبِهِ، وَخَيْرُ الجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِجَارِهِ
- *"Allah katında arkadaşların hayırlısı, arkadaşına hayırlı olandır. Allah'ın nezdinde komşuların hayırlısı, komşusuna hayırlı olandır."*[13]

******

- Rasulullah buyurdular ki:
- *"Kötü arkadaştan sakının. Zira o, ateşten bir parçadır ki, ne onun sevgisi sana bir fayda verir, ne de sana olan ahdini yerine getirir."*[14]

---

[13] Tirmizi.
[14] Ramuzu'l-Ehadis, 173/3.

- Rasulullah buyurdular ki:
- مَثَلُ الجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالسَّوْءِ، كَحَامِلِ المِسْكِ وَنَافِخِ الكِيرِ، فَحَامِلُ المِسْكِ: إِمَّا أَنْ يُحْذِيَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً، وَنَافِخُ الكِيرِ: إِمَّا أَنْ يُحْرِقَ ثِيَابَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ رِيحًا خَبِيثَةً
- *"İyi arkadaş ile kötü dostun benzeri, (satmak için) misk taşıyan ile (ateş yakmak için demirciye) körük çeken gibidir. Misk taşıyan ya bu (güzel) kokudan sana bir miktar (hediye olarak) verir veya sen satın alırsın veya ondan (yayılan) güzel kokuyu (koklayarak içinde bir ferahlık) bulursun. Demirci körüğüne üfleyen ya senin elbiseni yakacak veya (ondan yayılan çirkin kokuyu burnunun içinde) bulacaksın."*[15]

---

[15] Buhari.

Bir Kıssa:

- Şeyh Sadi Şirazi BOSTAN adlı eserinde şu hikâyeyi anlatır: “Adamın biri, devrin büyüklerinden birine giderek derdini şöyle açıklamış: “Efendim! Bir türlü şeytanın elinden yakamı kurtaramıyorum. Bana bu hususta bir tavsiyede bulununuz.” demiş. O zat: “Sen namaz kılar ve Kur’an okur musun?” diye sormuş. O kimse: “Evet” demiş. Bu cevap üzerine o: “Senin konuştuğun ve arkadaşlık yaptığın kimseler arasında namaz kılmayan Kur’an okumayan ve ahlakı iyi olmayan kimse var mı?” diye sormuş. O şahıs: “Evet vardır.” demiş. Bu basiret sahibi zat sözünü şöyle tamamlamış: “Cin şeytanı, namaz kılan ve Kur’an okuyandan kaçar. İnsan şeytanı (yani şeytanlaşmış insan) sana yaklaşır ve kalbinden imanı, elinden Kur’an’ı çalar, sonra kaçar.”

5. Sevgide ve Düşmanlıkta Mutedil Olmak:

- Rasulullah buyurdular ki:

- «أَحْبِبْ حَبِيبَكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا، وَأَبْغِضْ بَغِيضَكَ هَوْنًا مَا عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا»

- *“Dostunu orta yollu sev. Umulur ki bir gün düşmanın olabilir. Düşmanına aşırı buğz etme. Umulur ki bir gün dostun olabilir.”*[16]

- Sevgide ölçülü olunmalıdır. Zira bir kimseyi aşırı sevmek, insanı dilsiz ve sağır gibi bir hale koyar. Arkadaş edindiğimiz kimsenin dinimize aykırı hareketlerine göz yummak, sevgide aşırı bir derecedir.

---

[16] Tirmizi.

- Aile sırları arkadaşlara açılmamalıdır. Saklanması gereken aile sırları arkadaş edinilen herkese açmamak gerekir. Aşırı bir sevgiyle bağlanılan arkadaşa aile mahremiyetleri anlatılacak olunursa aile sırları çürük sakız gibi ağızlarda dolaşır.

6. Diğer Hususlar:

- Dost ve arkadaşlara güler yüzlü olunmalıdır. Güler yüzlülük, kalpleri birbirine bağlayan bir bağdır. Din kardeşine güler yüzle davranmak da bir çeşit sadakadır.
- Dostumuzla karşılaştığımızda selamlaşmalıyız. Hatırını sormak ve müsafaha yapmak arkadaşlık vazifelerimizdendir.
- Dostlarımızın rahatsız olmamaları için evlerine veya işyerlerine çok sık gitmemeliyiz. Çünkü bu gidip gelmeler, onun işine ve kazancına engel olabilir. Peygamberimiz şöyle buyurur: “Seyrek ziyaret et, sevgin artar.”